

MIÐVIKAN

Søguliga sambandið millum Føroyar og Skotland

Í Miðvikuni hevur verið greitt nokk so nógv frá søguliga sambandinum millum Føroyar og Ísland. Men vit hava eisini havt nógv samband við Skotland, og ein partur av hesi søgu verður lýstur í hesi og nøkrum av komandi Miðvikum

1. partur

Óli Jacobsen

Føroyar eru eitt so lítið land, at tað hevur verið neyðugt allar tíðir at hava samband við onnur lond, serliga grannalond. Tí finnast nógvar slóðir eftir føroyingum í hesum londum eins og sjáldsama nógvir útlendingar hava gjørt seg galdandi í Føroyum eisini.

Hetta kann hava verið íblásturin til, at ferðamannastovan 62°N í Havn fekk tað hugskot at gera eina líknandi ferð til Skotland. Hetta varð gjørt í samband við ta ferð, sum ferðamannastovan skipaði fyri til oljumessuna í Aberdeen, og har pláss vóru í flogfarinum, sum var leigað til hetta endamál.

Heitt varð á meg um at koma við sum frásøgumaður og at vera við til at skipa fyri ferðini. Eg var ivasamur at byrja við, men kom eftir nærri umhugsan til, at í veruleikanum hevur munandi meira samband verið millum Føroyar og Skotland, enn vit hugsa um.

Úrslitið gjørdist ein ferð 2-6. september, har høvuðsendamálið var at lýsa sambandið millum Føroyar og Skotland.

Ferðalagið var tilsamans 35 fólk. Tað vóru fleiri sum vóru áhugað, men tað fekst tá ikki gistingarhús til øll. Tey vóru við vóru sera fittlig fólk, og aldurin var upp til 91 ár. Men hetta darvaði ikki tað allar minsta.

Ferðin byrjaði í Aberdeen, haðani var farið beinleiðis til Edinburgh. Haðani var farið til Glasgow og Dalry, har William G. Sloan var føddur sama dag 175 ár frammanundan. Síðan var farið til Mallaig og Isle of Skye, har føroyingar keyptu sild fyri 40-45 árum síðani.

Haðani var farið til Invernessøkið og aftur til Aberdeen, sum hevur havt sera nógv samband við føroyingar.

Í nøkrum Miðvikum skal verða greitt frá føroysku slóðini á hesi ferðini. Hetta verður ikki nøkur fullfíggað søga, men tó so mikið, at tað kann geva eina ábending um hetta samband.

Pløyen setti skjótil á

Sambandið til Skotland gongur langt aftur í tíðina. Her kann bara nevast ferðin hjá amtmanninum Pløyen í 1839. Hon gekk ikki bara til Hetlands og Orknoyggar, men eisini til Skotland. Tann stak

Havnalagið í Leith, har nógvir føroyingar vóru kendur

áhugaverda frágreiðingin frá hesi ferðini kom út í 1840, og í fjør kom hon út á føroyskum. Her sæst, at hetlendingar vóru munandi fremri í fiskiskapi og fiskaviðgerð enn føroyingar.

Seinni í somu øld byrjar føroyska slupptíðin við keypi av hópi av sluppum úr Bretlandi og eisini úr Skotlandi. Hetta legði grundarlagið fyri okkara samfelag í dag.

Skotskur og enskur fiskiskapur undir Føroyum seinnapartin í 19. øld kom eisini at skapa nógv samband millum føroyingar og skotar.

Tað vóru upp til 700 hetlendskir og skotskir fiskimenn undir Føroyum. Men nærum eins týðningarmikið sum fiskiskapur var smugling av rúsdrekka. Rúsdrekka var longu tá nógv skattað í Bretland, meðan eingin tollur var í Føroyum. Hetta gav nógv arbeiði hjá tollarum í Hetlandi og Skotlandi.

Tað kundu vera eini 50-60 skip inni í Havn í senn at keypa brennivín. Fiskimenninir stóðu eisini í krambúðunum og drukku, og mangan endaði dagurin í heitum bardaga, eisini millum teir sjálvar. Men tað hendi eisini, at havnarmenn vóru uppi í dystunum, og tað var ikki sjáldan, at politistarnir máttu skilja sundur og fáa menninar umborð aftur.

Kendi Føroyavinurin John Good-

lad, fyrrverandi skrivari hjá hetlenskum fiskimonnum, er við at skriva eina bók um hesa søgu.

Pløyen greiddi frá, at hetlendingar høvdu útróðrarstøðir ymsa staðni í Hetlandi, har tað var stutt út á fiskileiðirnar. Men teir høvdu eisini útróðrarstøð á Strondum, og tá ið teir fóru avstað aftur, fóru fleiri gentur av Strondum aftaná teimum og búsettust í Hetlandi og Skotlandi.

Seinast í 19. øld komu bretsku koltrolarar undir Føroyar at royna. Hesir vóru roknaðir fyri at vera ein hóttað mótí toskastovninum og mótí útróðrarmonnum.

Petur Alberg lýsir hetta væl í síni dagbók frá 1898 til 1901, har hann eisini ilskast inn á sjóverjuna.

Nógvir føroyskir fiskimenn fóru við bretska trolarum og lærdu henda fiskiskapin. Teir komu seinni at sigla við føroyskum trolarum og komu at læra føroyingar at fiska við trol. Ein teirra var Jóannes Joensen, Vestmanna Jóannes, sum í 1933 gjørdist fyrsti skipari á Skálaberg hjá Kjølbri og Cristian Holm.

Sambandið til Leith

Fyrsta dagin vitjaðu vit í Leith, sum í dag er havnabýur hjá Edinburgh. Tað hevur verið heilt nógv samband millum Føroyar og Leith. Rutan til og úr Danmark gekk nevniliga um

I Fartplan. Fra Kjøbenhavn til Island.					
Afgang fra Kjøbenhavn.	Tidligste Afgang fra:				Ordinair Ankomstdag til Reykjavik.
	Lerwick.	Leith (Granton).	Færerne (Thorshavn).	Djupavog (Berufjord).	
1 Marts 9 Fm.	4 Marts. Em.		6 Marts. Fm.		15 Marts.
17 April 9 Fm.	20 April. Em.		22 April. Fm.		1 Mai.
28 Mai 9 Fm.		31 Mai. Em.	3 Juni. Fm.	4 Juni. Em.	9 Juni.
7 Juli 9 Fm.		10 Juli. Em.	13 Juli. Fm.	14 Juli. Em.	19 Juli.
16 Aug. 9 Fm.		19 August. Em.	22 August. Fm.	24 August. Fm.	28 August.
27 Sept. 9 Fm.	1 Oktbr. Fm.		2 Oktbr. Em.		11 Oktbr.
8 Novbr. 9 Fm.	12 Novbr. Fm.		13 Novbr. Em.		22 Novbr.

Fra Island til Kjøbenhavn.					
Afgang fra Reykjavik.	Tidligste Afgang fra:				Ordinair Ankomstdag til Kjøbenhavn.
	Djupavog (Berufjord).	Færerne (Thorshavn).	Leith (Granton).	Lerwick.	
24 Marts. 6 Fm.		27 Marts Fm.		29 Marts Fm.	7 April.
7 Mai. 6 Fm.		10 Mai. Fm.		12 Mai. Fm.	21 Mai.
17 Juni. 6 Fm.	18 Juli. Em.	20 Juni. Fm.	23 Juni. Fm.		29 Juni.
27 Juli. 6 Fm.	28 Juli. Em.	30 Juli. Fm.	2 August. Fm.		8 August.
5 Septbr. 6 Fm.	6 Septbr. Em.	8 Septbr. Em.	11 Septbr. Fm.		17 Septbr.
18 Oktbr. 8 Fm.		21 Oktbr. Fm.		23 Oktbr. Fm.	31 Oktbr.
29 Novbr. 8 Fm.		2 Decbr. Fm.	5 Decbr. Fm.		13 Decbr.

Anmærkning. Afgangstiden fra Kjøbenhavn og fra Reykjavik er bestemt. For Mellemstationerne er den tidligste Afgangstid anført; men Reisende maa være forberedte paa, at Afgang fra disse Stationer først finder Sted senere. Under heldige Omstændigheder kan Ankomsten til Reykjavik og til Kjøbenhavn finde Sted et Par Dage tidligere, men den kan selvfølgelig ogsaa blive senere end anført. Opholdet paa Mellemstationerne er kun saa kort som muligt.

Ferðacætlan 1873 millum Keypmannahavn og Ísland, har lagt verður skiftivís inn í Leith og Lerwick